

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ і ПРАУЛЕННЯ САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 14 (977)

Субота, 3 красавіка 1954 года

Цана 50 кап.

У Совеце Міністраў Саюза ССР і Цэнтральным Камітэце Комуністычнай партыі Савецкага Саюза

Аб новым зніжэнні дзяржаўных рознічных цэн на харчовыя і прамысловыя тавары

Совет Міністраў Саюза ССР і Цэнтральны Камітэт КПСС паставілі: 1. Знізіць з 1 красавіка 1954 года дзяржаўныя рознічныя цэны на харчовыя і прамысловыя тавары ў наступных размерах:

ХЛЕБ ПЕЧАНЫ, МУКА і МАКАРОНЫ	
Хлеб жытні	на 8%
Хлеб пшанічны, булкі, абаранкі і іншыя хлебабулачныя вырабы	на 5%
Мука жытняя, пшанічная, кукурузная і іншая мука	на 5%
Соевая блінная мука	на 15%
Макароны, вермішэль, лапша і іншыя макаронныя вырабы	на 5%
ЗБОЖЖА і ФУРАЖ	
Жыта	на 8%
Пшаніца, авёс, ячмень і іншыя віды збожжжа, втробу'е, макуха, шроты, камбікармы, сена і салома ў сярэднім	на 5%
БАКАЛЕЙНЫЯ ТАВАРЫ	
Чай чорны байховы	на 10%
Кофе натуральны, какао, кафейныя, чайныя і какао-напіткі ў сярэднім	на 15%
Соль нямолатая	на 10%
Соль молатая нефасаваная	на 20%
ТКАНІНЫ	
Батыст, маркізет, вольта і іншыя летнія плаццёвыя баваўняныя тканіны і мэблева-дэкаратыўныя баваўняныя тканіны ў сярэднім	на 20%
Баваўняныя тканіны са штучным шоўкам	на 10%
Паркаль, сатын і іншыя баваўняныя тканіны ў сярэднім	на 15%
Шэўковыя тканіны з натуральнага шоўку ў сярэднім	на 10%
ГАТОВАЕ АДЗЕННЕ, ТРЫКАТАЖ і ГАЛАУНЫЯ УБОРЫ	
Плацці, блузкі і іншыя швейныя вырабы з баваўняных летніх плаццёвых тканін у сярэднім	на 15%
Плацці, блузкі, бялізна і іншыя швейныя вырабы з іншых баваўняных тканін у сярэднім	на 10%
Плацці, блузкі, бялізна і іншыя швейныя вырабы з тканін натуральнага шоўку ў сярэднім	на 7%
Трыкатажныя вырабы ў сярэднім	на 8%
Панчохі і шкарпэткі баваўняныя ў сярэднім	на 20%
Панчохі і шкарпэткі шаўковыя і іншыя ў сярэднім	на 10%
Панчохі з валакна капрон у сярэднім	на 25%
Галаўныя ўборы з баваўняных, шаўковых, поўшарсцяных і грубасуконных тканін	на 10%
Капелюшы саламяныя	на 10%
АБУТАК	
Абутак скураны ў сярэднім	на 7%
Абутак тэкстыльны і камбінаваны ў сярэднім	на 20%
Галошы, боты і іншы гумаваы абутак ў сярэднім	на 12%
ГАЛАНТАРЭЙНЫЯ ТАВАРЫ	
Галантарэя тэкстыльная ў сярэднім	на 10%
Ніткі і нітачныя вырабы ў сярэднім	на 15%
Абжурны ў сярэднім	на 10%
Вата і вацін	на 15%
Іголкі швейныя, машыныя, ручныя і іншыя	на 20%
ЮВЕЛІРНЫЯ ВЫРАБЫ ў сярэднім	
на 10%	
МЫЛА і ПАРФУМЕРНА-КАСМЕТЫЧНЫЯ ТАВАРЫ	
Мыла гаспадарчае ў сярэднім	на 15%
Мыла туалетнае ў сярэднім	на 20%

Духі, адкалоны і іншыя парфумерна-касметычныя тавары ў сярэднім	на 10%
КУЛЬТТАВАРЫ і ЦАЦКІ	
Папера пісчая, сшыткі і іншыя вырабы з паперы і картону ў сярэднім	на 10%
Алоўкі, пер'і, ручкі і іншыя пісьмовыя і чарчэжныя прылады і канцэлярскія тавары	на 15%
Цацкі гумавыя, цэлюлоідныя, металічныя і іншыя і ёлачныя ўпрыгожванні ў сярэднім	на 15%
Фотаапараты ў сярэднім	на 10%
Фотапапера, пласцінкі і іншыя фотатавары	на 15%
Радыёлампкі ў сярэднім	на 15%
ФАРФОРОВЫЯ, ФАЯНСОВЫЯ і ШКЛЯНЫЯ ВЫРАБЫ	
Фарфаровыя і фаянсавыя вырабы ў сярэднім	на 15%
Шкляная пасуда, вырабы з крышталю, лямпавыя вырабы і люстры ў сярэднім	на 10%
ТАВАРЫ ГАСПАДАРЧАГА УЖЫТКУ	
Электрасвятляльныя лампы, электрычныя награвальныя прыборы, мыечныя машыны і пыласосы	на 10%
Пілы, свёрдлы, кавальскі, слясарны, сталярны і іншы інструмент у сярэднім	на 20%
Металічныя ложка	на 15%
Бляшаныя вырабы і замкі ў сярэднім	на 10%
Вілы, косы, сярпы	на 20%
Нажавыя вырабы ў сярэднім	на 20%
Лямпы і ліхтары металічныя	на 10%
Пуха-паровыя вырабы	на 10%
БУДАЎНІЧЫЯ МАТЭРЫЯЛЫ	
Шыфер	на 10%
Мяккае дахавае крышчэ	на 20%
Фанера	на 15%
Цэмент	на 20%
Лакі, фарбы і тавары бытавой хіміі ў сярэднім	на 10%
Санітарна-тэхнічнае абсталяванне	на 10%
Шпалеры	на 20%
Парніковыя рамы	на 30%
ЗАПАЛКІ і НАФТАПРАДУКТЫ	
Запалкі	на 20%
Бензін аўтамабільны і змазачныя масла	на 44,5%
Газ асвятляльны	на 38%
СПОРТТАВАРЫ і ІНШЫЯ ПРОМТАВАРЫ	
Камеры для спартыўных мячоў	на 10%
Канькі бегавыя і фігурныя	на 15%
Канькі «Снягурчак», «Спорт» і іншыя	на 5%
Лыжы і прылады да іх	на 10%
Паліўнічныя і рыбалоўныя прылады ў сярэднім	на 10%
Вырабы з пластмас	на 10%
МЕДЫКАМЕНТЫ і ВЫРАБЫ САНИТАРЫ і ГІГІЕНЫ	
Медыкаменты і іншыя вырабы санітары і гігіены ў сярэднім	на 15%
Гумаовыя вырабы санітары і гігіены ў сярэднім	на 10%

Новае зніжэнне рознічных цэн на харчовыя і прамысловыя тавары — яркае сведчанне клопатаў Комуністычнай партыі і Савецкага ўрада аб сістэматычным павышэнні добрабыту савецкага народа.

За смелую творчую размову

Савецкія літаратары напярэдадні значнай падзеі. Восенню гэтага года адбудзецца другі Усеагульны з'езд савецкіх пісьменнікаў. Гэтым з'ездом будзе напярэднічаць з'езд пісьменнікаў брацкіх рэспублік.

На свой чарговы — трэці з'езд беларускія літаратары збірацца ў верасні. Пяць год адзінае нас ад напярэдняга, другога з'езда. За гэты час беларуская проза, паэзія і драматургія ўзбагачыліся многімі цікавымі творами, у якіх шырока і разнастайна адлюстраваны розныя этапы жыцця і працоўнай дзейнасці нашых людзей. Савецкаму чытачу запаміналіся і палюбіліся такія творы, як «На рэстанях» Я. Коласа, «Сустрэнемся на барыкадах» П. Пестрака, «У добры час» І. Шамякіна, «У Забалотці дзе» Я. Брыля, «Мінскі напрамак» І. Мележа, кніга вершаў П. Броўкі «Дарога жыцця», п'есы «Толькі ўперад» А. Куляшова і «Дзёнік міру» М. Танка, п'еса «Пяць жаваранкі» К. Крапівы, «Выбачце, калі даска!» А. Макаёнка. Значна ўзможна і стала больш прафесійнай літаратурнай крытыка. Пад кіраўніцтвам Комуністычнай партыі яна правяла актыўную барацьбу з камп'юлітам, фармалізмам, з правамі бездзейнасці, апалітычнасці і буржуазнага нацыяналізма ў беларускай літаратуры. Звешча з дарогі і развіцця школьнага творчых «бесканфліктнасці», якая затарможвала развіццё літаратуры і адводзіла ўвагу літаратараў ад складаных жыццёвых праблем, ад паказу праўды жыцця.

Рытуальна да трэцяга з'езда, беларускія пісьменнікі павінны значна актывізаваць сваю творчую дзейнасць, памятаючы, што асноўным абавязкам кожнага з іх з'яўляецца напісанне новых твораў. Жыццё дае літаратарам багаццей матэрыяла. Колькі велічных падзей адбылося на нашых вачах толькі за апошнія месяцы! Які працоўны ўздым у калгасных жыццё выклікалі рашэнні вераснёўскага, лютаўска-сакавіцкага Пленумаў ЦК КПСС! Тысячы спецыялістаў адразу адгукнуліся на выклік партыі і выехалі на работу ў вёску. Тысячы савецкіх паўднёўцаў нававалі асабліва імяціліяныя гектары праціўных і абложных зямель. Якіх та ўдзячных фактаў для расэрціцы высокіх маральных якасцей савецкіх людзей!

Надрыхтоўка да з'езда ў кожнага літаратара звязана і з крытычнай ацэнкай напярэдняй работы, ацэнкай якасці напісанага. Многія з твораў, якія ў свой час лічыліся актуальнымі, не вытрымалі выпрабаванняў часу і хутка вышлі ў тыраж. Надзвычайны вынік літэратурнай работы пачаў з'яўляцца, мы павінны на канкрэтным матэрыяле праверыць шлях развіцця нашай літаратуры, паказаць усё тое хвалючае, што складае яе асноўную выдучую лінію, а таксама вывесці прычыны надзвычайнасці асобных твораў, напісаных нават на вельмі важныя тэмы.

Вырашэнне пытанняў і праблем, звязаных з развіццём літаратуры, не можа весціся без шырокага іх абмеркавання ў пісьменніцкім асяроддзі, без наладжвання творчых дыскусій, без сутыкнення самых розных думак і поглядаў. Толькі ў спрэчках нараджаецца ісціна.

Значную ролю ў распрацоўцы творчых праблем, у разгортванні дыскусій павінны адыграць выданні Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР — газеты «Літаратура і мастацтва», часопісы «Беларусь» і «Польмя».

Іх старонкі павінны стаць трыбунай для шырокіх выступленняў пісьменнікаў і чытачоў. На жаль, нашы выданні і асабліва часопіс «Польмя» вельмі слаба займаюцца творчымі пытаннямі. У першых двух нумарах часопіс нават не надрукаваў рэцэнзіяў на новыя творы беларускіх пісьменнікаў.

Далейшая ажыўлення паграбуе і творчая работа ўсёй пісьменніцкай арганізацыі. Нядаўна прайшлі сходы паэтычнай секцыі, секцыі прозы і драмы на крытычны. На ўсіх сходах абмяркоўвалася адно пытанне: творчыя вынікі літэратуры года. Але па-рознаму прайшлі гэтыя абмеркаванні. Ажыўлена і бурна было на сходах у паэты, бо тамай для размовы было выбрано самае бяспечнае пытанне — чаму не хвалюць чытачы многія творы, апублікаваныя за мінулы год. Адрэцыз, без аглядак на імяні і рангі таварыла праўда ў вочы. І ніхто з удзельнікаў схода не крыўдзіўся за суровую крытыку яго твораў, бо гэта была справядлівая крытыка. У ёй адчувалася жаданне дашамагчы таварышу знайсці правільны адказ на хвалючае пытанне. Сходы-ж «праваўда» і крытыкаў прайшлі, як прынята па традыцыі таварыч, на сярэднім узроўні. Былі і выступленні, асобныя працоўныя выказвалі нават цікавыя думкі, але не было жывой канкрэтнай размовы аб пэўных творах. Такія сходы, як правіла, праходзяць вяла, не выклікаюць у пісьменнікаў актыўнага жадання звязання ў спрэчках, а значыць — не з'яўляюцца той школай, якой яны павінны быць.

У пісьменніцкім асяроддзі ўсё часцей і часцей выказваюцца думкі аб перабудове работы творчых секцый. Практыка паказала, што секцыйная работа ў большасці выпадках праводзіцца ў нас фармальна. План абмеркавання новых твораў складаецца стыхійна, па вольнаму самапісьменнікаў. Для шырокага абмеркавання не выбіраюцца найбольш значныя творы, на якіх можна было-б павесці цікавую размову. У выніку — на секцыі абмяркоўваюцца тое, што для асноўнай масы ўдзельнікаў не ўяўляе пэўнага інтарэсу, і па сутнасці ўся гаворка зводзіцца да выказвання асобных прыватных ацэнак па творы.

Адсутнасць шырокіх дыскусій па кнігах, вострай пастановкі праблем, звязаных з павышэннем пісьменніцкага майстэрства, адноўна ўплывае на развіццё крытычнай думкі ў рэспубліцы. Такое становішча спрыяе парадкаванню ў пэўнай частцы літаратараў неспрыянага стаўлення нават да справядлівай крытыкі.

Кожны аўтар па-сур'ёзнаму павінен ставіцца да аўтава, выказаных у яго адрас. Вельмі паважлівым для беларускіх пісьменнікаў з'яўляецца прыклад А. Куляшова. У свой час крытыкавалася яго аповесць у вершах «Граніца». А. Куляшоў удзячна адказаў на аўтава, перапрацаваў наам і дамогся таго, што яна стала значным адыбыткам беларускай паэзіі за мінулы год.

У літаратурным жыцці не могуць ні на хвілінку затухаць творчыя размовы, калі мы хочам няспынна рухнуць наперад да новых вышын. Аб штодзённым клопате і задачах літаратараў добра сказаў не першым з'ездом пісьменнікаў М. Горкі. Ён заклікаў літаратараў да няспыннага руху наперад.

«Наперад і вышэй — гэта шлях для ўсіх нас, таварышы, гэта шлях, адна варты людзей нашай краіны, нашай эпохі. Што значыць — вышэй? Гэта значыць: трэба стаць вышэй дробных, асабістых звадак, вышэй самалюбстваў, вышэй барацьбы за першае месца, вышэй жадання замацаваць другімі, — усё гэта, што ўзята намі ў ачыдную адноўнасць і гучнаста мінулага».

М. Горкі ставіў перад пісьменнікамі задачу выхоўваць у сабе пачуццё калектыўнай адказнасці за стан літаратуры, за ўвесь савецкі літаратурны фронт.

Толькі ў далейшым развіцці крытыкі і самакрытыкі, у шырокім абмеркаванні наўдзённых праблем і пытанняў літаратуры — шлях нашага далейшага росту.

Тыдзень дзіцячай кнігі

У час вясенніх канікул школьнікаў праходзіў тыдзень дзіцячай кнігі. У гэтыя дні юныя чытачы сустрэліся з пісьменнікамі. Для мінскіх школьнікаў былі арганізаваны тры агульнагарадскія ранішнікі, на якіх выступілі А. Куляшоў, Я. Брыль, К. Кірзенка і іншыя. Цікавая сустрэча адбылася 31 сакавіка ў памішкім клубе Міністэрства ўнутраных спраў. Тут перад піонерамі і школьнікамі сельскіх раёнаў Мінскай вобласці выступілі А. Якімовіч, П. Кавалёў, Т. Хадкевіч, М. Аўрамчык, А. Волскі. З маленкімі чытачамі — выхаванцамі мінскага дзіцячага дома № 8 — сустрэўся пэат К. Кірзенка. Пісьменнікі М. Паслядовіч, А. Астрыка, Ул. Корбан, П. Пестрак, А. Русецкі, Д. Кавалёў, В. Зуб прынялі ўдзел у ранішніх дзіцячых кнігах, што адбыліся ў клубе Мінскага аўтазавода і Аўтапрамбуду.

Многія пісьменнікі пабывалі ў гэтыя дні ў школах чытачы. Сустрэчы пісьменнікаў з юнымі чытачамі адбыліся і ў Мінскім Палацы піонераў.

Пісьменнікі А. Кулакоўскі і М. Гамолка пабывалі ў гасцях у маладзечанскіх школьнікаў.

Кампазітары ў калгаснікаў

Недаўна група беларускіх кампазітараў наведала сельскагаспадарчую арыель «Улада Совету» Карлішчыцкага сельсавета Мінскага раёна, дзе ў калгасным клубе адбыўся творчы вечар. Старшыня Саюза савецкіх кампазітараў БССР Я. Цікоці, кампазітары М. Аладаў, Ул. Алоўнікаў і П. Падкавыраў расказалі аб поспехах беларускай музыкі, падзяліліся сваімі творчымі планами.

Для калгаснікаў быў наладжаны вялікі канцэрт, у якім прыняў удзел секіст домр

Тарас ХАДКЕВІЧ.

Для народнага шчасця

УВЕЧАРЫ 31 сакавіка радыё з Масквы перадала пастанову Савецкага ўрада і ЦК КПСС аб новым зніжэнні рознічных цэн на харчовыя і прамысловыя тавары. Не было ў нашай краіне таго кутка, дзе не чулі-б галаса дыктара, які чытаў гэтую пастанову, дзе не раздаліся-б новым яркаму праўдзінню клопатаў партыі і ўрада аб народзе. Стухалі яе і ў гарадах — на плошчах ля рэпрадуктараў, у чырных кутках прадпрыемстваў, у кватарах, — і ў далёкіх калгасных вёсках, і ў рабочых паёбках, якіх толькі што вырасталі каля новабудоваў.

Савецкія людзі ўспрынялі пастанову не як яешта неспадзяванае, не як нейкую сенсацыю, а як чарговае мэрапрыемства, якое вынікае з агульнай паслядоўнай палітыкі партыі і ўрада. Гэтая палітыка называецца адпавядае інтарэсам савецкага народа. Яна накіравана на тое, каб у краіне перамогала сацыялізм чалавек працы ніколі не меў нястачы ні ў матэрыяльных, ні ў культурных адносінах, каб яго жыццёвыя ўмовы паліпшаліся з дня ў дзень, каб ён меў усё магчымае найбольш поўна працягваючы свае невычарпальныя творчыя здольнасці.

Сёмы раз за пасляваенныя гады зніжэння цэн рознічных цэн на тавары. У параўнанні з 1947 годам яны ніжэй больш чым у два разы. З года ў год павышаецца рэальная аздабленая плата рабочых і служачых, павялічваецца прыбыткі калгаснікаў. Яшчэ больш моцным у выніку зніжэння цэн становіцца бюджэт радавой савецкай сям'і — за тры-ж грошы яна можа сёння купіць значна больш,

чым учора, а заўтра — больш, чым сёння; добрабыт яе з кожным годам ідзе ўгору.

Мы прывыклі лічыць гэта звычайнай з'явай жыцця пры сацыялістычным ладзе. Але калі мы падумам над тым, што наша краіна ўсяго дзевяць год таму назад скончыла самую жорсткую ў гісторыі чалавечтва вайну, ад якой нацярпелі ўсе галіны нашай гаспадаркі, што прыйшлося не толькі многае аднаўляць, але і будаваць нанова, мы ўявім, якія магучыя сілы мае наш сацыялістычны лад жыцця, з якой мудрасцю вядзе нас родная партыя ад адной перамогі да другой. Мы ўявім, як упэўнена ідзе наша краіна да славяцкай мэты — камунізма.

У капіталістычным свеце, заціснутым смяротным вузлом супярэчнасцей, згортуецца мірная галіна прамысловасці, растуць арміі беспрацоўных, з года ў год пагаршаецца і без таго беспрыстатнае жыццё простых людзей — непамерна павялічваецца цэны на прадукты харчавання, тавары першай неабходнасці, жыллё, аплата бытавых паслуг. Імпэрыялісты шукаюць выйсці ў развіццё новай усветнай вайны, дарэмна маруючы, што толькі вайна выратуе іх ад непаробнай гібель, вызначанай усім ходам гісторыі чалавечтва.

Штодзень мы знаходзім у друку і чуюм па радыё факты далейшага збліжэння працоўных мас у капіталістычных краінах, узмацнення прышчэпу і аслупатвання, гонкі ўбараняў замест хоць-бы мінімальнага паліпшэння жыцця народаў.

А краіна Советуў, ваяцкая мірнай ства-

раднай працай, уся ў агнях будоўляў, дасягае новых і новых поспехаў ва ўсіх галінах свайго жыцця. Савецкі народ, кіруючы Комуністычнай партыяй, за кароткі час не толькі салачыў рыны, нанесеныя краіне нападам фашысцкіх захопнікаў, а і дабіўся такога ўзроўню ў развіцці эканомікі і культуры, які значна перавышае ўзровень даваенных год. Хіба гэта не самы яркі і пераканальны доказ усёй жыццёва-здольнасці і перавагі жывіцёвага сацыялістычнага ладу над наскрозь прагнітым капіталістычным?

Сістэматычнае зніжэнне цэн у нашай краіне — сведчанне небывалага росквіту Радзімы сацыялізма, яе выключных магчымасцей. Магутны рост прамысловасці, якая складае аснову савецкай эканомікі, дазволіў шпаркімі тэмпамі рухаць наперад і ўсе астатнія галіны нашай гаспадаркі. У нас ёсць і можа быць створана ўсё, у чым мае патрэбу наша краіна, усё — каб народ жыў у дастатку і без страху за свой лёс, за свой заўтрашні дзень.

Партыя і ўрад у апошні час прынялі рад новых мер па далейшаму ўздыму сельскай гаспадаркі і развіццю лёгкай і харчовай прамысловасці. Апошні Пленум ЦК КПСС прыняў выключна важнае рашэнне аб асваенні 13 мільёнаў гектараў цэліных і абложных зямель у Палужжы, Сібіры, Паўночным Казахстане на працягу 1954—1955 гг. Па сваёму напратву гэтая работа можа быць прыраўненая да самых буйнейшых мэрапрыемстваў, якія ажыццяўляў савецкі народ за

гады п'яцігодкаў. Вялізныя абшары пустэльных зямель са год-два ператворыцца ў высокаўраджайныя калгасныя і саўгасныя пазі.

Усе гэтыя меры накіраваны на тое, каб у блэйшыя два-тры гады можна было ў дастатку забяспечыць усё ўзрастаючыя патрэбы насельніцтва краіны ў прадуктах харчавання, у таварах шырокага ўжытку.

Знікаючы цэны, партыя і ўрад у той жа час няспынна клопаюцца аб тым, каб у нас з дня ў дзень павялічвалася колькасць тавараў у магазінах — самых разнастайных, самых прыгожых, самых выскокакасных. Клопаюцца аб тым, каб у нас было больш разнастайных і высокакасных гатункаў хлеба, мяса, малочных вырабаў, тлущчаў, каб савецкія людзі жылі ў прасторных і светлых дамах, каб яны карысталіся ўсімi выгодамі высокаарганізаванага культурна-бытавога абслугоўвання.

Падобных клопатаў аб народзе, аб працоўным чалавеку не было ў гісторыі, і на іх не можа быць і цпер у краінах капіталістычнага свету. Яны магчымыя толькі ў краіне, дзе перамог сацыялізм, дзе народ — гаспадар свайго лёсу, дзе імкненні і інтарэсы партыі і народа адзіныя.

Пастанова аб новым зніжэнні цэн з вялікай радасцю сустрапа ва ўсіх кутках Савецкай краіны. Знойдзе яна водгук і ў сэрцах простых людзей усёго свету, як новы яркі доказ росквіту жыцця ў краіне сацыялізма, якая пакізае ім шлях у будучыню. Савецкія ж людзі, натхнёны гэтай пастановай, прыкладуць усё сілы, каб з гонарам справіцца з задачамі, якія ставіць перад імі партыя, каб з яшчэ большай энергіяй узмацніць і далей багачце і магутнасць нашай вялікай Радзімы.

Тарас ХАДКЕВІЧ.

ВЯСНА. Пейзаж Г. Азгур.

Традыцыі вялікага набзара

Сярод вялікіх рэвалюцыйна-дэмакратычных і дэмакратычных мінутаў мінулага стагоддзя выдатнае месца займае сын украінскага народа Тарас Шэўчэнка...

І. АЙЗЕНШТОК

Горкі, — ёць людзі, якія з усіх сіл імкунца пагнацца пад тую-ж мерку паэта-беларуса Яку Купала...

У змрочную нікалаўскую эпоху, нягледзячы на праследванні, арышты і ссылка, Шэўчэнка на працягу ўсяго свайго жыцця працаваў дзеля добра народа...

Пра шэўчэнкаўскія традыцыі ў творчасці Я. Купала і Я. Коласа пісалася многа раз. Сам Я. Колас у дакладзе на шэўчэнкаўскім пленуме Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР (1939 г., Кіеў) адзначыў, што ён і Купала «ў Тараса Шэўчэнка вучыліся...»

Вядзі таленту, гуманізм, якім прасякнута творчасць Шэўчэнка, страшнае імкненне рэвалюцыйна-дэмакратычна змяніць існуючы сацыяльны лад, усталяваць новы, справядлівы лад для працоўных...

Разам з тым Шэўчэнка быў паэтам шырокага інтэрнацыянальнага сымпатыі. Неаднамі яго творчым і асабістым блізкасць да лепшых прадстаўнікоў перадавай рускай культуры ўспрымалася як сімвал сённяшняга неарыганнага дружбы двух брацкіх народаў...

Пачатак гэтых сувязей адносіцца яшчэ да першых гадоў паэтычнай дзейнасці Шэўчэнка. У пераходны момант часу захаваўся сведчанне аб тым, што ў 1839 годзе малады паэт некалькі разоў наведваў у Цецэбургу літаратурныя сходкі, на якіх чыталіся творы на беларускай мове...

У вострых канфіктах, на якіх пабудавана апошняя ўл. Шахаўна, закладзены вялікія магчымасці. Вобраз галоўнай гераіні — жывы і пераканальны. Пасіры пісьменніка стаў больш вострым. Аднак апошняя магла-б быць значна лепшай, калі-б яе абмеркаванне на секцыі не насіла фармальнага характару.

Гэтыя заклікі Шэўчэнка, як вядома, не мелі ў той час поспеху. Аднак самы факт выкавання украінскім паэтам свайго ідэяльна-этычнага праграмы надзвычай змагальна. Далейшы працэс станаўлення беларускай літаратуры выначаўся засваеннем ёй прынцыпаў дэмакратызма і народнасці...

У гэтых канфіктах, на якіх пабудавана апошняя ўл. Шахаўна, закладзены вялікія магчымасці. Вобраз галоўнай гераіні — жывы і пераканальны. Пасіры пісьменніка стаў больш вострым. Аднак апошняя магла-б быць значна лепшай, калі-б яе абмеркаванне на секцыі не насіла фармальнага характару.

Горкі рэзка выступіў супраць распаўсюджвання ў буржуазнай крытыцы прымітыўнага спярджання аб тым, што Шэўчэнка в'яўляецца толькі «сялянскім» паэтам. Ён абараніў гаварыць, што такое спярджанне скажае, прыняўшы сапраўднае гістарычнае ролю Шэўчэнка, ператваряе яго, вялікага нацыянальнага паэта, у якога сціплы, слядыста паслядоўніка такіх паэтаў, як Сяпушкін або Аліпанцаў, «паэту-сялян»...

У Савецкай краіне ажыццявілася высякарная мара паэта-амагара, паэта-гуманіста. Яго палымнае слова, традыцыйны, які ён завяшчаву наступным пакаленням, дапамаглі ажыццяўленню гэтай мэры, як і палымнае агітацыя вялікіх рэвалюцыйна-дэмакратычных Бельскага, Чарнышэўскага, Дабралюбава, Некрасава, Шчэдрына.

У сапраўдасці, гаварыў Горкі, Шэўчэнка працаваў традыцыі Пушкіна, Лермантава, Гогаля, традыцыі лепшых узорав перадавай пазіі. Яго велізарная заслуга ў тым, што гэтым высякардзены традыцыі ён арганічна спалучаў з мастацкай творчасцю народа, што зрабіў гэта яму ўдалося паўной і глыбей, чым каму-небудзь іншаму да яго. Таму, характарыстываючы Шэўчэнка, варта асабістна ўвагу звяртаць не на «народную» манеру яго пісьма, не на скрытыя або відэочыныя цытаты, скажам, з народных песень у яго творах, а на яго творчы прынцып, арыганальны і самабытны, і вучыцца ў яго працэсе і высокай выразнасці пісьма.

Традыцыі баявой пазіі Шэўчэнка, як сляг, былі высока ўзняты паслядоўнікамі і прадаўжальнікамі яго справы, прадстаўнікамі розных нацыянальных літаратурна-беларускай літаратуры гэтай традыцыі былі падхоплены Я. Купалам, Я. Коласам. Пяцёр гэтых традыцыі працягвае і развівае ў гэты атрад беларускіх паэтаў і ўся напачатна-нацыянальная савецкая пазіі.

У Саюзе савецкіх пісьменнікаў БССР

Пасяджэнне камісіі па крытыцы

Гэтымі днямі на пасяджэнні камісіі па крытыцы абмяркоўваліся вынікі мінулага творчага года. З дакладамі аб крытычных матэрыялах змешчаных у часопісах «Полымя» і «Беларусь», і кнігах крытыкаў і літаратурна-знаўцаў, выданных у мінулым годзе, вступілі Д. Палітыка, В. Бурысаў і Я. Герцовіч.

Як адзначылі дакладчыкі, наша літаратурная крытыка яшчэ адстае ад новых задач і ўаросшых патрабаванняў народа. У часопісах друкуецца мала грунтоўных артыкулаў, у якіх ставіліся-б і вырашаліся важнейшыя праблемы развіцця беларускай савецкай літаратуры, пытанні ідэянасці, майстэрства і спецыфікі літаратуры. Многія крытычныя працы носыць агульны характар, абыходзяць надзённымі задачамі літаратуры. Крытыкі і літаратурна-знаўцы мала аддаюць увагу распрацоўцы пытанняў творы літаратуры, не абдуляючы новых літаратурных з'яў, не ўскрываючы прычыны адставання пасобных галін літаратуры.

У крытычных артыкулах і рэцэнзіях нярэдка захаваўся слабая і шэрыя творы, дапускаюцца блытаніна і памылковыя сцвержэнні, дасца толькі пераказ зместу твораў і не аналізуюцца майстэрства пісьменніка. Тэарэтычны і мастацкі ўзровень некаторых крытычных прац яшчэ вельмі нізкі.

Як аб дадатнай з'яве гаварылася аб тым, што ў апошні час пачалі выходзіць з друку кнігі крытыкаў. Станоўча былі ацэнены кнігі «Янка Купала. Творчасць першыя рэволюцыі 1905 — 1907 гг.» В. Івашына і «Літаратура-крытычныя артыкулы» А. Кучара, адзначаны пасобны недахопы гэтых прац, а таксама прац «Проза Якуба Коласа» А. Семановіча і «Драматургія Кандрата Крапіва» Я. Усёкава.

Аднак узятыя ў даклады пытанні аб стане і задачах крытыкі не выклікалі творчай размовы. З прысутных выступілі тэлы А. Кучар і В. Барысена, якія гаварылі аб неабходнасці палепшэння рэцэнзійскай работы, аб ўзвышчэнні прафесійнага ўзроўню крытычных прац, аб адказнасці крытыкі за развіццё літаратуры.

Абмеркаванне часопіса «Полымя»

31 сакавіка адбылося пасяджэнне прэзідыума ССР БССР, прысвечанае абмеркаванню 8—12 нумароў часопіса «Полымя». З характэрыстыкай буйных твораў, змешчаных у часопісе, — рамана «Расцеаеся ненадоўга» А. Кулакоўскага і апавесці «Будзьце здаровы!» Ул. Шахаўна — выступіў М. Паслядоўцаў.

Раман «Расцеаеся ненадоўга» — несумненны поспех аўтара. У рамане дзейнічаюць жывыя людзі. Але ў першай частцы мала характэрных аднак часу. Некаторыя эпізоды і сцены расцягнутыя.

У вострых канфіктах, на якіх пабудавана апошняя ўл. Шахаўна, закладзены вялікія магчымасці. Вобраз галоўнай гераіні — жывы і пераканальны. Пасіры пісьменніка стаў больш вострым. Аднак апошняя магла-б быць значна лепшай, калі-б яе абмеркаванне на секцыі не насіла фармальнага характару.

І. Грамовіч адзначае, што ў нумарах часопіса, якія разглядаюцца, небагата апавадзінаў, і яны ў большасці невысокай мастацкай якасці.

Прамова выказвае нагледы з ацэнкі апавесці А. Алешкі «Дружба», дзельнай у рэцэнзійскай газеце «Літаратура і мастацтва». На яго думку, апавесць цікавая.

Ул. Шахаўцаў коротка ахарактарызаваў раздзел нарысу ў часопісе. Большасць нарысу не вылучае высокіх мастацкіх якасцяў і пастаноўкай надзённых праблем. З аглядам крытычных артыкулаў выступіў Ю. Пшыркоў. Ён станоўча ацэньвае артыкул І. Лушчыцкага аб перадавых грамадскіх ідэях у беларускай народнай творчасці мінулага стагоддзя і артыкул А. Есакова аб сувязях рускага і беларускага савецкага мастацтва.

У артыкуле «Партрэт сучасніка» Я. Герцовіч ставіць сабе за мэту ўзняць тэарэтычныя пытанні. Але змест гэтага аўтара абмежаваўся параўнаннем партрэтаў персн і з розных твораў.

Рэцэнзіі, змешчаныя ў часопісе, носыць агульны характар, у іх шмат бяздоказнага. Аб шэрасі часопіса, аб адсутнасці ў яго свайго выразнага аблічча гаварыў П. Панчанка.

А. Куляшоў сказаў, што для наладжвання работы «Полымя» неабходна стварыць рэдакцыю адпаведнае ўмовы.

У сваіх выступленнях М. Ткачоў і Ул. Карпаў гаварылі, што рэдакцыя вымушана часта працаваць за аўтараў, таму што рэдакцыйны партфель пусты. Паспех часопіса залежыць ад актывізацыі работы ўсёй пісьменніцкай арганізацыі.

І. Шамякін адзначыў, што адказнасць рэдакцыі «Полымя» з'яўляецца на-нішто. Рэдакцыя не збіралася ўжо доўгі час.

З рэзкай крытыкай артыкула В. Смалы «Больш творчай смеласці» («Полымя» № 2) выступіў А. Маўсюн. Рэдакцыя, на яго думку, дапусціла памылку, надрукаваўшы артыкул аб яшчэ не скончаным сцвяржэнні.

У абмеркаванні прынялі ўдзел К. Крапіва, П. Кавалёў, Я. Брыль і іншыя.

Заметкі аб скульптуры

А. ВАСІЛЕУСКАЯ

Творы скульптуры, паказаныя на мінулай мастацкай выстаўцы 1953 года, не склалі поўнага ўраўнення аб усім праробленым беларускімі скульптарамі за апошнія гады. Тым не менш новым на гэтай выстаўцы было тое, што побач з партрэтнымі бюстамі, кампазіцыйнымі і статуарнымі партрэтамі мы ўбачылі сюжэтныя скульптурныя групы, жанравыя статуэткі.

Другім цікавым момантам было тое, што побач з вядучымі скульптарамі старога пакалення выступілі маладыя скульптары. У творах тых і другіх ёсць шмат павучальнага, як трэба і як не трэба ствараць скульптурныя партреты ці кампазіцыю.

Разгорнутае кампазіцыйнае рашэнне асобнага партрэта або партрэтнай фігуры дапамагае раскрыццю багацця духоўнага свету чалавека. Так вырашае пластычны вобраз вялікага правадра В. І. Леніна А. Бембель. Ён шукае тры сродкі выяўлення, якія дапамагалі-б яму адлюстраваць рэволюцыйны напас, гераічны характар у абліччы правадра. А. Бембель перадаў жыццёва-канкрэтны рысы твару любімага правадра. Праўдывым з'яўляецца жэст правадра, — рука, закладзеная за борт піжама. Але рука, працягнутая ў кірунку народа, яшчэ не распрацавана, рух ле не знойдзены скульптарам, больш рух — яна супрацьчыта агульнай прывабнасці вобраза. Цікава салужана кампазіцыя партрэта Леніна-трыбуна. Сцяг, які ра ваваяцца, падкрэслівае імклівае руху правадра, яго палымнасць, рэволюцыйны напас. Але сцяг, як і правая рука, кампазіцыйна нявырашаны. Перакрыжаныя лініі правай рукі і дрэва сцяга неспрыяльныя.

А. Бембель вырашыў самае цяжкае, самае складанае і адказнае ў партрэце — твар правадра, але не дамогся завершэннасці формы ўсёй кампазіцыі партрэта. Аднак трэба адзначыць, што пошукі новых кампазіцыйных вырашэнняў для стварэння эмацыянальных твораў з'яўляюцца заслугай скульптара.

З новымі творамі выступілі на выстаўцы З. Азгур. Знойдзена ім ранейшая форма тэраінага партрэта, бюста-манумента, спрыяе выяўленню высокай патрыятычнасці вобразаў. З. Азгур добра валодае галоўным мастацкім сродкам скульптара-партрэта — уменнем перадаць характэрнасць фігуры вобраза, форму галавы, узамемна абумоўленасць гэтых форм з усіх іх індывідуальнай своеасабытнасцю, што дазваляе глыбока раскрыць змест партрэта, яго псіхалагічнае багацце.

У святочным і ўрачыстым партрэце К. Е. Варашылава мы бачым вобраз палкаводца Савецкай Арміі, напоўнены актывнай энергіяй, непахіснай волі. Усё гэта спалучаецца з вялікім партрэтным падабенствам. З. Азгур паказаў багацце ўнутранага жыцця вобраза, аднак вялікае чалавечасць, якая неадлучна ад уяўлення аб К. Е. Варашылаве, чытаецца не адразу. Нам аддаецца, што прычына гэтага з'яўляецца прымываная форма бюста, яго параднасць.

У партрэце Г. М. Маленкова мы бачым вобраз савецкага дзяржаўнага кіраўніка, бачым глыбокую чалавечасць.

Усё больш узаўняенай і дакладнай становіцца пластычная мова ўвасаблення вобразаў у работах З. Азгура.

Побач з творами вядучых майстроў на выстаўцы былі прадстаўлены работы скульптараў маладога пакалення.

Вобраз выдатнага дзеяча Камуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы Ф. Э. Дзержынскага паказалі маладыя скульптары Г. Паліччук і А. Заспінкі. Партрэтны падабенства, правільна знойдзеныя пабудовы фігур — усё гэта перадае характэрны рысы барады і рэвалюцыі. Аднак шматлікія вобразы скульптараў не дасягнулі. У выкананні відаць скаванасць дэталі, незаконанасці пластычных форм.

Паводле вырашэнсці партрэт М. Е. Салтыкова-Шчэдрына работы скульптара С. Селіханава, — адзін з лепшых твораў

выстаўкі. С. Селіханаў добра вывучыў эпоху, значыне творчасці пісьменніка-дэмакрата. Скульптар здолеў пранікнуць у патрыятычны вобраз. У гэтым сіла і пераканальнасць яго работы. Фронтальная пабудаваная буйная фігура пісьменніка надзвычай актывная. Правая рука, закладзеная за борт сурдута, і левая, што абараняе на тым, падкрэсліваюць стрыманую палымнасць паучыццў. Ірская характарыстыка твару партрэтнымі рысамі Салтыкова-Шчэдрына, адухоўленасць яго, гэтуныя вочы — усё раскрыла актывна дзейнасць пісьменніка-грамадзяніна. Добра прадумана кампазіцыя партрэта раскрыла біяграфію вобраза. Выразнай з'яўляецца і сюжэтнае аснова партрэта. Усё гэта ператваряе пластычны вобраз у жывы і хваляючы, які даносіць пулы эпохі. Аднак скульптар, нам аддаецца, не поўнакамо выкарыстаў багацця магчымасці круглай скульптуры, якая дазваляе больш ярка падкрэсліваць тэма і багацце духоўнага свету вобраза. Недаток тэма прапрацаваны лініі адзення, якое павінна савабодна ляжаць на фігуры, аддаецца з ёй.

Партрэт народнага артыста Р. Шырма, выкананы скульптарам М. Робертманам, характарызуецца арыганальнасцю і пластычнасцю вырашэння. З пластычнай выразнасцю форма высечана ў мармуры галава артыста з добра перададзеным партрэтным падабенствам.

Важнейшай задачай майстроў нашай скульптуры з'яўляецца стварэнне вобраза простага савецкага чалавека, які змагаецца за пабудову камуністычнага грамадства, чалавека з усім багаццем і прыгажосцю яго духоўнага свету.

Малады скульптар І. Гроднікаў, які вступіў упершыню, выявіў свае творчыя магчымасці ў партрэце інструментальшчыка Т. Сайко. Скульптура ўдалося перадаць індывідуальны рысы вобраза, аднак партрэт атрымаўся шэры і збеднены. Перадочныя вонкавае падабенства, скульптар не здолеў раскрыць тыповыя рысы перадавога чалавека.

Скульптура-сюжэтная кампазіцыя мае вялікі магчымасці для ўвасаблення са-мых хваляючых там нашай рэчаіснасці. Дзя скульптурнай групы «Новыя гарызонты» А. Глебава — працоўны энтузіям будаўнікоў камуністычнага грамадства — ярка выяўлена мастаком. У дынамічна пабудаваных фігурах маладых геологаў скульптар перадае рашаючы ў развіцці падае момант. Геологі, спыніўшыся, задумаліся над будучай даследчай працай, і ў гэтым моманце мастак раскрывае сілу і прыгажосць вобразаў. Адухоўленая творчай думкай твары асветлены ўнутраным святлом. Тонка і імкла перададзены лініі адзення, што падкрэслівае сілу і прывабнасць фігур у жыццёва-праўдывым руху.

У вобразах адлюстраваны высокія паучыццў савецкіх працаўнікоў, радасць працы ў еадзілістымым грамадстве, працы для народа. Твор характарызуецца поўнакроўнасцю форм і тонкай мадэліроўкай. У іх створаны абдухоўляючы вобраз нашай пудоўнай працоўнай моладзі. Паводле свайго кампазіцыйнага вырашэння, гэта — сюжэтная дэкаратыўная група.

Адлюстраванне тэмы працы ў сюжэтнай кампазіцыі з'яўляецца новым словам у нашай скульптуры.

Тэма працы прысвечана другая работа М. Робертмана — кампазіцыйны партрэт Героя Савецкай Арміі Працч брыгадзіра Сушчэнка. У ім добра выяўлены формы чалавечай фігуры, глыбока прадумана кампазіцыя. Выразным з'яўляецца дынамічным строй статуі: рух фігуры наперад, жэст правай рукі. Але ўсё-ж вобраз канкрэтнага жыцця чалавека з яго індывідуальнымі і тыповымі рысамі характэра не раскрыты і таму пабудзены жыццёвай пераканальнасці. Статуя глядзіцца як абстрактная дэкаратыўная фігура.

Скульптар В. Колак у сваім новым творы распрацоўвае тэму міру. Яе скульптурная група «Мір» паказвае жанчыну і двух дзяцей з галубамі. Вобраз жанчыны, паводле задумы аўтара, уявляе вобраз маці-Радзімы. Цікавай і арыганальнай з'яўляецца кампазіцыя групы. Даскава рух жанчыны, якая нахілялася да хлопчыка, поза і выразны погляд хлопчыка, які з неадрыўнасцю цапнецца за голубам, фігурка дзвюх дзяцей, што хорміць галубам, — усё гэта захапіла сваім лірызмам. Аднак жыццёвай пераканальнасці сюжэта скульптар не дасягнуў. Маючы добрыя прафесійныя веды, скульптар паставіў перад сабой надзвычай цяжкае і складанае задачу: прасты жанравыя-бытвы сюжэт дасяць да абдухоўляючых сімвалаў вобраза. Гэта адцінула ўвагу скульптара аб вырашэнні групы ў плане сюжэтна-бытвой скульптуры, распрацоўка форм асталася незакончай, і ў выніку атрымаўся твор нежыццёвы, пераканальны.

Цэлы шэраг работ выстаўкі прысвечаны батальна гераічнай тэме: «Абаронцы Брэсцкай крэпасці» А. Курчкіна, «Ванвое аданне» А. Бельскага, «Партызан-падрыўнік» Л. Робертмана, «Разведчык» І. Гроднікава.

У гераічнай кампазіцыі, дзе характэр дзеючых асоб выяўляецца ў найвышэйшым напружанні іх духоўных і фізічных сіл, асабліва важна асабісты момант у развіцці падае момант і ў ім раскрыць сілу і прывабнасць вобраза. Гэтага няма ў імагінатывнай групе «Абаронцы Брэсцкай крэпасці» А. Курчкіна. Аўтар не спраўіўся са свайой задачай. Фігуры камандзіраў статывылі, невыразныя. Увага сцяпляецца на вобразе параненага салдата. У яго позе, у твары, у вачах чапнецца абурэнне рускага салдата і яго пякучы нямыя да ворага. Нягледзячы на нізкі прафесійны ўзровень работы ў цэлым, вобраз война жыццёва праўдывы.

Такое-ж неразумнае ўзятая на сябе задачы мы знаходзім і ў іншых работах батальнага жанра.

У кампазіцыі Л. Робертмана «Партызан-падрыўнік» правільна зроблены рух фігуры, аднак не перададзена напружаная пасарожнасць падрыўніка, які выява смелую і асірожную барадзбу з ворагам. Твар яго таксама невыразны, абмяканы. У ім няма рашучасці да падвигу народнага месціцы. У гэтай эскізанай работе толькі наменаны агульны сілуэт кампазіцыі.

Гераічная тэма атрымае найбольш поўнае вырашэнне толькі пры стварэнні глыбокіх індывідуальных характэрыстык.

Гэтага няма ў рабоце маладога скульптара А. Бельскага. Яго неважкая група «Ванвое аданне» добра скаманаваная, выразна перадае ўзаемазвязь паміж дзейнымі асобамі. Імкнучыся перадаць прыгажосць вобраза савецкага чалавека, скульптар сціпніў сваю ўвагу на лонкавых адзнаках. Ён дасканала прапрацоўвае фігуры, дамагаецца іх жыццёвасці, тонка перадае адзенне. Усё гэта гаворыць, што аўтар валодае паучыццў пластычнай формай. Аднак у створаных ім вобразах няма ўнутранага напружанасці, няма непахіснага глыбіні, твары іх мала індывідуальнаваны.

Але тое, што скульптар звяртаецца да гераічнага батальнага жанра, які мала развіты ў нас у скульптуры, і тое, што ён пачынае працаваць у матэрыяле, не бачыцца цяжкасці, — заслуга маладога скульптара.

Недасаткова развіты ў нас у скульптуры жанр статуэткі. У гэтым плане асабліва цікавай з'яўляецца статуэта бытавога жанра маладога скульптара С. Адашкіна. У ёй паказана маладая жанчына, якая вышывае словы «Мір перамога вайну». Вобраз жанчыны тонкі і прывабны. Яна не надумалая, гэта прасты савецкі чалавек, жыццё якога неадлучна ад жыцця ўсяго грамадства, яго інтарэсаў і ідэй. Скульптар у інтымным, лірычным моманце здолеў увасабіць высокую тэму міру.

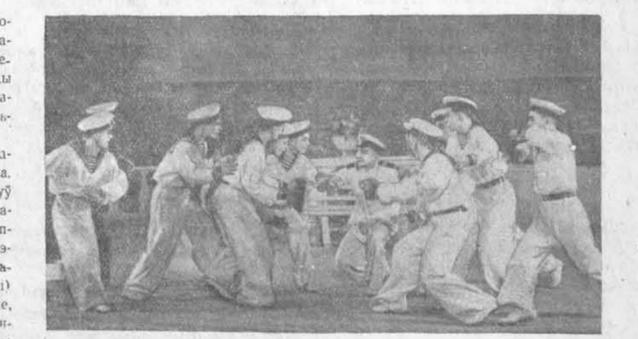
З вялікай увагай трэба вывучыць асобныя дасягненні і, асабліва, недахопы ў творчым вопісе старых і маладых скульптараў, каб ступіна мастацкай выстаўка вызначалася больш цікавымі дасягненнямі.

Творчы калектыв палаца імя Леніна

Калектыв мастацкай самадзейнасці Гомельскага палаца культуры імя Леніна карыстаецца шырокай папулярнасцю ў гледча. Гэта адзін з лепшых у рэспубліцы калектываў (мастакі кіраўнік заслужанага дзеяча мастацтва БССР А. Рыбальчычка).

Прыезд гамельчан і іх канцэрты — радаснае падзея ў культурным жыцці Мінска. Асабліва прымае ўражанне пакуць тшчавальны асамблея-малады, поўны запалу, дасканалае майстэрства якога захапіла свесжасцю і шчырасцю фарб. Хараграфічная сцэна «Маракі ў час адпачынку» (у пастаноўцы А. Рыбальчычка) надзвычай цікавая па рэжысёрскай задуме, арыганальнасці касцюмаў і асцэна па танцавальнаму вырашэнню. Пастаноўка аякна пазііў квінцёнай маладосці, цёплым лірызмам. З такім-жа добрым густам пабудзены А. Рыбальчычка і паказаны ў канцэрце рускія і украінскія танцы, уральская «Кадрыль», «Беларуская полька», якую выканалі дзвучы малады танцавальныя групы.

Аркестр народных інструментаў (кіраўнік К. Карнілаў) перадаваў удалым выкананнем вальса А. Хачатуряна да драмы Лермантава «Маскарад», украінскай народнай песні «Раве до стогне Днепр шырокі», танца венгерскага кампазітара Мошні «Чардаш».

раўнік К. Карнілаў) перадаваў удалым выкананнем вальса А. Хачатуряна да драмы Лермантава «Маскарад», украінскай народнай песні «Раве до стогне Днепр шырокі», танца венгерскага кампазітара Мошні «Чардаш».

У канцэрце таксама ўдзельнічалі салісты-спевачы, калыханы дует, таленавітая выканаўца частушак М. Румянцава і іншыя. Была таксама паказана выступленне акрабаў.

Канцэрт праходзіў з вялікім поспехам. На адмыку: танцавальны асамблея выконвае хараграфічную сцэну «Маракі ў час адпачынку».

Фото 1. Салавейчыка.

На справаздачна-выбарчым сходзе ў Саюзе мастакоў

Кожны творчы сход павінен быць школай майстэрства, трыбунай для прынцыповай і патрабавальнай размовы аб мастацтве.

На жаль, справаздачна-выбарчы сход у Саюзе савецкіх мастакоў ЗССР, які закончыўся 31 сакавіка, не быў такім. Даклад старшыні праўлення А. Бембеля і пераважна большасць выступленняў не мелі яснай мэтанакіраванасці. У справаздачы былі зроблены агляд твораў, названа многа праблем, але не былі пастаўлены ні абмеркаваныя прынцыповыя тэарэтычныя і творчыя пытанні, якія хвалюць мастакоў.

Праўда, асобныя прамоўцы спрабавалі паставіць важныя пытанні развіцця беларускага мастацтва. Але гэтыя спробы былі адзінакавымі і не атрымалі шырокага водгуку.

Так, К. Максімаў (Масква) пачаў цікавую гаворку аб азначэнні справаздачна-выбарчых атмасферы ў пэўнай рабоце мастака.

Ён прывёў пераказаныя прыклады таго, як здаровы ўзаемаадносіны спрыялі вялікаму дружбе мастакоў-перасойнікаў. Сустрэчы Рапіна, Сурыкава і іншых ператвараліся ў гарачыя спрэчкі аб лёсе рускай культуры, у чулуную патрабавальную размову аб новай кампазіцыі, партрэтах, пейзажах роднай прыроды. На жаль, такіх ўзаемаадносін яшчэ нестасе беларускіх арганізацый мастакоў. Крытык М. Сакольнік (Масква) падкрэсліў, што надобна, тэмамі, якія стаяць перад намі, займацца не проста, а з глыбокай адказнасцю.

Крытык адзначыў адназначнасць тэматыкі беларускага жывапісу. Многія работы на гістарычныя тэмы вырашаны астальмі, стандартнымі метадамі і не вызначаюць высокім узроўнем майстэрства. М. Сакольнік адзначае, што ў кампазіцыях на гісторыка-рэвалюцыйныя тэмы народ не займае цэнтральнага месца.

Асобныя мастакі ствараюць свае карціны не па натуре, а па фатаграфіях. Ацэнка адбітак рамецінаў і натуралізма ў іх работах. Слабая сувязь з жыццём — прычына таго, што ў нас мала ўдалых карцін аб людзях фабрык і калгасаў, аб савецкай інтэлігенцыі.

На Рэспубліканскай выстаўцы мінулага года амаль не было значных работ, якія б паказвалі савецкіх людзей, іх сацыялістычную працу, мала экспанавана ўдалых пейзажаў. Пераважалі карціны, калі якіх глядач доўга не атрымаваўся, бо яны не хвалілі яго. Гэта работы, у якіх адсутнічае глыбокая ідэя, усабоджана ў яркай і вострай вобразнай форме.

А. Гугель паставіў пытанне аб аднаўленні часопісаў «Творчэсце» і «Юныі художнік». Яго падтрымаў у гэтай пранозе сакратар арганізацыі Саюза мастакоў СССР А. Яр-Краўчанка.

Аб павышэнні ўзросту і майстэрства беларускага выяўленчага мастацтва гаварылі І. Ахрэмчык, А. Глебаў, Н. Воранаў.

а таксама мастакі, якія працуюць у абласцях: І. Пушкіў, П. Данеля, Б. Звінагорскі, П. Дурчын і некаторыя іншыя прамоўцы.

У асобных выступленнях (мастакі П. Дурчын, Ю. Пучынікі і інш.) крытыкавалася газета «Літаратура і мастацтва», якая вельмі мала друкуе артыкулаў па пытаннях выяўленчага мастацтва.

І ўсё-ж сапраўдны творчай размовы на сходзе не атрымалася. У пераважна большасці прамоўцы крытыкавалі арганізацыйнае бязладдзе ў Саюзе мастакоў, адсутнасць калектыўнай работы праўлення і бяздзейнасць яго старшыні А. Бембеля. Рэзка крытыкавалася і нездольнасць працы партыйнай арганізацыі Саюза (сакратар П. Масленікаў), які таксама ўхіляўся ад важнейшых творчых спраў. Без увагі праўлення засталася і прафесійная вучоба мінскіх мастакоў, студыя на малюнку.

Праўленне Саюза і секцыі не сталі цэнтрам творчага жыцця. Дакладчыкі ў сваім агульным аглядзе і члены праўлення, якія выступалі пасля яго, не маглі назваць ніводнага канкрэтнага выдасяжку, калі-б абмеркаваць звыш гатовыя карціны на праўленні або ў секцыях спрыяла палепшэнню зместу і формы работы. Невядомы і такія выпадкі, каб кіраўнікі праўлення Саюза падказалі мастаку свежую, значную тэму і па-сапраўднаму з глыбокай сацікаўленасцю дапамаглі яму здзейсніць задуму.

На сходзе правільна ўказвалася, што прэзідыум замест творчай работы займаўся дробязямі, неістотнымі справамі. Ён правільна абмякчавасць да штодзённых патрэб членаў Саюза. Праўленне не карысталася аўтарытэтам у калектыве мастакоў.

На сходзе ўпершыню за шмат год многа было сказана аб тэатральна-драматычным мастацтве. Гэта тэма была асноўным зместам прамоў А. Марыяка, Б. Малініна, Л. Броля і П. Кіпіна. Але, на жаль, і яны не парухалі агульнага «стылю» сходу, не ўзнялі ніводнага прынцыповага пытання, якая хвалюе нашы тэатральныя калектывы.

Красамоўным сведчаннем адставання мастацтва ад жыцця з'яўляецца абсалютнае маўчанне крытыкаў на сходзе. А каму, як не ім трэба было-б узяць надобна тэатральныя і творчыя пытанні!

Сур'ёзныя крытычныя заўвагі былі зроблены ў адрас Галоўнага Упраўлення па справах мастацтва Міністэрства культуры БССР і яго начальніка П. Лютарвіча. Упраўленне слаба кіравала развіццём выяўленчага мастацтва рэспублікі.

На справаздачна-выбарчым сходзе выступіў сагадчык аддзела навукі і культуры ЦК КПБ К. Буслая і сакратар Саюза савецкіх мастакоў СССР А. Яр-Краўчанка.

Тайным галасаваннем абрана новае праўленне Саюза савецкіх мастакоў БССР і рэвізійная камісія.

У склад праўлення ўвайшлі: В. Сухаверхаў (старшыня праўлення), І. Ахрэмчык, Н. Воранаў (намеснікі старшыні праўлення), Н. Нінігіна (адказны сакратар), З. Агур, А. Гугель, Я. Красоўскі, І. Пушкіў, С. Ткачоў.

У рэвізійную камісію выбраны Ул. Курдзіў, Л. Лейтман і С. Лі.

Новыя спектаклі

Беларускі дзяржаўны драматычны тэатр імя Янкі Купалы паказаў прэм'еру «Вогненны мост» па драме Б. Рамашова ў паставіцы рэжысёра Л. Рахлін. Мастацкае афармленне спектакля А. Грыгар'яна.

Галоўныя ролі выканалі: Дубравіна — С. Бірыла, Ксенія Міхайлаўна — В. Пола, Ірына — З. Браварская, Хамутава — Б. Кудраўцаў, Парышава — П. Пекур, Генадзія — З. Стома, Балухатава — В. Краўцоў, Стрыжаківа — Э. Шалко, Штанге — К. Сянкевіч, доктара — Б. Ямпольскі і іншыя.

„Выбачайце, калі ласка!“ на сцэне тэатра імя Франка

Акадэмічны ўкраінскі тэатр імя Івана Франка паказаў прэм'еру на сатырычнай камедыі А. Макаёнка «Выбачайце, калі ласка!»

Спектакль паставлены рэжысёрам А. Фаміным у мастацкім афармленні А. Бабрукавіча. Музыка лаўрэата Сталінскай прэміі кампазітара П. Майбарда.

У галоўных ролях выступаюць народныя артысты УССР П. Сергійка, Ф. Барыска, П. Нятко, заслужаныя артысты рэспублікі І. Каваленка, Г. Цесля, М. Панаіска, В. Чайка, В. Дашынка і іншыя.

Спектакль прайшоў з поспехам.

Па слядах неапублікаваных пісэм

Рэдакцыя газеты «Літаратура і мастацтва» атрымала ад тав. М. Мельнікова пісьмо, у якім ён узяў пытанне аб неабходнасці адкрыць у Крывячэ краязнаўчы музей і аб недахопах у рабоце Магілёўскага абласнога музея.

Рэдакцыя накіравала гэтыя пісьмо Галоўнаму Упраўленню культуры-асветных устаноў Міністэрства культуры БССР для прыняцця адпаведных мер.

Намеснік начальніка Галоўнага Упраўлення культуры-асветных устаноў тав. Ф. Кукушкін паведаміў рэдакцыі, што ў 1955 годзе ў Крывячэ запланавана адкрыць краязнаўчы музей.

Магілёўскі абласны музей пакуль што мае толькі два аддзёлы гісторыі Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага сацыялістычнага будаўніцтва. Цяпер прымаюцца меры да адкрыцця аддзела гісторыі Магілёўскай вобласці.

У Міністэрства культуры БССР разглядаецца пытанне аб стварэнні ў Мінску Дзяржаўнага музея.

Класічная камедыя на беларускай сцэне

(«Дон Сезар дэ Базан» у тэатры імя ЛКСМБ)

Сярод спектакляў, паказаных у гэтым сезоне тэатрам імя Ленінскага камсамола Беларусі, зьявілася на сцэне ўвагу паставіў ка п'есы Дэмануа і Дэнеры «Дон Сезар дэ Базан», прэм'ера якой надышла адбылася.

Гэта французская герцаўна камедыя XVII стагоддзя пабудавана на інтрызе, якую плыць агідны логічны міністр дон Хосэ дэ Сантарам, і на сітуацыі, у якую трапіла зьвязаны дваранін дон Сезар дэ Базан. У аўтары многа вострых па сваёй драматычнай дынаміцы сцэны, маляўнічых па сваёму нацыянальна-іспанскаму каларыту эпізодаў. У падставаўку п'есы зазначаны: «Герцаўна камедыя». Рэжысура тэатра (І. Палю і Г. Волкаў) акцэнтна на гэтай назве, падкрэсліваючы герцаўна рысы дон Сезара і наогул дэмакратычны струмень усёго твора. У чацвёртым акце вулічны спявак Марытана прыходзіць да вываду, што пашана, слава, багацце не могуць замяніць ні шчасця, ні свабоды, ні кахання. Гэта думка служыць «вышэзадачай» спектакля. Галоўным героем яго з'яўляецца іспанскі народ. Характэрны рысы яго — жывецтва, смеласць і любоў да сваёй распятай на сваім інвядзіркі радзімы — нясець у сабе беды, але сумленны дваранін дон Сезар дэ Базан і прадстаўніца мадэрскай чэрні Марытана. Трэба сапраўды валодаць незвычайнай адвагай і рашучасцю, каб, як дон Сезар, па ўмовах сярэднявечнай Іспаніі ў каралеўскім дэспатызме і тэатральна-паказнай карціцы ўзяць голас у абарону праў простага чалавека.

Бедны працаўнікі ў маральных адносінах пераўвядзены вышэй за напыханых арыстакратаў, якія з-за сваёй тупасці і дзіўных становішч. Азель і казім п'есы. Следуючы рэжысёрскай задуме, арт. В. Уладзіміркі — выканаўца ролі дон Сезара падкрэслівае дэмакратычны рысы ў вобразе, паказваючы на другім плане любовіную інтрыгу. У супрацьлеглым выпадку спектакль атрымаў-бы меладраматычны характар. Сезар — Уладзіміркі заўбедзі ясна, захоўваў і да дэбрасці дасціпны. «І заўбедзі там, дзе спяваюць, галадоўка, б'юцца», — гаворыць ён аб сабе. Вяслы і дэверкі, ён поўны жывецтва аптымізма, веры ў свае сілы. З гонарам носіць Сезар рыны плачч гідальга і вулічнага паэта, бо ён не ўвабраў у сабе ніводна кроплі бязвінна пралайтай крыві. Над свет і крыві крэдытараў упершыню з'яўляецца на сцэне (правільна, выкавае) дон Сезар.

Удала паставіў сцэна ў турме, калі Сезар, стаячы на стале, спявае з альявазімамі за дзесяць мінут да расстрашу заўвартую салдацкую песню. Акцёрскі і рэжысёрскі знаходкі тут падкрэсліваюць сэнс паводін герояў, а яркія тэатральныя фарбы дапамагаюць захалючаму аптымізму сцэны.

Акцёру трэба дапрацаваць асобныя элементы ролі. Уладзіміркі часам вельмі ўжо наўмысна падкрэслівае перавагу Сезара над вяльможамі, якія акружаюць яго. Стварэцтва ўражанне, што робіць ён гэта дзеля публікі, а не дзеля партнёраў, якія не могуць зразумець яго намераў. Зніжаюць вобраз і некаторыя натуралістычныя моманты ў ігры выканаўцы.

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Уладзіміркі і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Уладзіміркі і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

Артст С. Юрковіч і рэжысура не надзяваюць на дон Хосэ дэ Сантараму

У Народнай Венгрыі

ВЫДАННЕ РУСКАЙ КЛАСІКІ

Новае венгерскае выданне выдання прыступіла да ажыццяўлення надзвычай важнага мерапрыемства — да выдання найбольш значных твораў вялікіх рускіх класікаў. Для выканання гэтага плана выданства запрасіла лепшых перакладчыкаў, стварыла рэдакцыйную камітэю, у якую ўвайшлі пісьменнікі Лайон Стрыль, Марцэль Вендак, Шандар Гергей і іншыя.

У серыю «Выдатныя рускія пісьменнікі» ўключаны творы ад Пушкіна да Талстога і Чэхава (творы Горкага выдаюцца асобнай серыяй). Будучы выданыя творы Ганчарова, Чарнышэўскага, Салтыкава-Шчэдріна і іншых класікаў рускай літаратуры, якія да гэтага часу не перакладзены на венгерскую мову. У новым перакладзе выйдзюць некаторыя раманы Тургенева, а таксама многа твораў Некрасава.

Галоўную думку паставіўкі ісе і вобраз Марытана, якую сакавітнымі фарбамі малюе артыстка Л. Хрол.

Дачка мадэрскай вуліцы, вулічны спявак Марытана паказана гарача любячымі вольнае жыццё. Сваім жывецтвам мастацтвам яна прыносіць частыя мінуці беднае. Стваральнікам спектакля асабліва добра ўдалася ў гэтых адносінах народнага сцэна з пэснмі і танцамі сігнэдылі. Глядач верыць, што, калі Марытана ўдзяваецца ў інтрыгу да Сантараму і робіцца палюбоўніцай караля, жыццё ў раскопш становіцца для яе катаргай.

Горда адхіла Марытана — Хрол праназначаны караём багачы. Разам з донем Серам паказана яна каралеўскую вілу, каб зноў стаць беднай, але сумленнай, спяваць на плячых Іспаніі, галадоўка, але разданаца разам з родным народам.

Вобраз Марытана — Хрол яркі, глыбока эмацыянальны.

Артст В. Клуны стварыў вобраз хлопчыка-аброенсца Лазарыя. З любовію і пяшчотай гаворыць ён з Сезарам, з гэтага шчырацю палюбоўі ён гэтага выкараднага чалавека, што выратаваў яго ад смерці!

В. Андрэў у ролі караля Іспаніі Карла II прадэманстраваў майстэрства пераўвядзення. Без шаржу акцёр малюе вобраз змрочнага караля — лютата фанатыка. Высокая худая фігура, доўгі, з адвядзеным надбародкам твар, які ніколі не асветляецца радаснай усмешкай, халодныя застылыя вочы — усё гэта ўдала гарманіруе адзін з адным. У выніку перад глядачом — закончаны тып дэгенерата з каралеўскай дынастыі.

Маліўнічыя партрэты мужа і жонкі дэ Мантэфіор, што выжываюць з розуму, стварылі артысты А. Самараў і Т. Заранок.

Аднак А. Самараў у ролі старога маркіза карыстаецца штатнамі, ад якіх яму час пазбаўіцца, бо на працягу некалькіх год у старых ролях ён няжменна карыстаецца аднымі і тымі-ж фарбамі.

Удала імпаўне ладу і характару спектакля музыка кампазітара М. Русіна і дэкарацыйнае афармленне мастака С. Марозава. У ім перададзены асаблівасці архітэктуры старога Іспаніі і яе прыроды. Шкада толькі, што вельмі аднастайныя, падобныя адна на адну дэкарацыі чацвёртай і пятай дзеі.

У першым акце з-за празмернага заграмаджэння сцэнічнай пляцоўкі канструкцыйнымі пабудовамі (мост, сабор), якія і таму-ж вельмі набліжаны да рампы, прападае маштабнасць народнай сцэны, не адчуваецца гарарскай плошчы. Гледзючы здаецца, што Марытана танцуе дзесяці пад мастом, ля дзвярэй шынка.

Новая работа тэатра імя ЛКСМБ — спектакль «Дон Сезар дэ Базан» — вабіць яркімі фарбамі.

Н. РЫБАКОЎ.

г. Брэст.

ФЕСТИВАЛЬ СОВЕТСКИХ КИНОФИЛЬМОВ

У сакавіку ў Венгрыі праходзіў фестываль савецкіх кінофільмаў.

У час фестывалю былі паказаны мастацкія кінофільмы «Вяртанне Васіля Борцікава», «Застава ў гарах», «Світанне над Нёманам», «Серабрыстыя піль», «Часці таварыш», тры дакументальныя фільмы: «Аповесці пра нафтавікую Баспія», «Песні роднага краю» і «Алабана» і мультыплікацыйны фільм «Чароўныя магіла». Амаль усе фільмы былі дубляваны на венгерскую мову.

Фестываль прайшоў з вялікім поспехам. Толькі на першы тыдзень фестывалю ў Будапешце кіноаудыторы, у якіх паказваліся савецкія фільмы, наведвала 533 тысячы чалавек.

ТЫДЗЕНЬ ВЕНГЕРСКОЙ МУЗЫКІ

У час другога тыдня венгерскай музыкі грамадскасць краіны пазнаёмілася і абмеркавала новыя творы кампазітараў, напісаныя за апошнія два гады. Найбольш значнымі прызнаны чатыры буйныя сімфонічныя творы. Сімфонія ў пяці частках «Вяршнік» Пала Ярдані стварае музычную карціну жыцця і творчых выдаткаў венгерскага паэта XIX стагоддзя Міхаля Вершніка. Лаўрат прэміі Кошута кампазітар Ферэнц Фаршак — вядомы аўтар оперы «Чыном Папко» («Араіны пер'») і музыкі да многіх кінофільмаў — у сваёй першай сімфоніі расказваў аб вывадзеным краіны. Задулаўны дэсяць мастацкіх твораў, лаўрат прэміі Кошута Ферэнц Сабо (аўтар музыкі да кінофільмаў «Выпад на кіршы» і «Паўстапа мора») напісаў сюіту для сімфанічнага аркестра «Напамінак» — аб бавым герцаўнім мінулым венгерскага народа.

Творчасць маладога пакалення кампазітараў была прадстаўлена Другой (Сталін-варшавскай) сімфоніяй 27-гадовага Імрэ Вінде. Сімфонія расказвае аб жыцці невялікага сацыялістычнага горада, які ў патхненнем будуюць працоўныя венгры.

На выстаўцы можна ўбачыць карціны вядомых венгерскіх мастакоў Барталама Пор, Оскара Галца, Іштвана Чока. Сярод

Будні працоўных Італіі

Скарачэнне вытворчасці ў Італіі вядзе да масавага беспрацоўя. Мільёны людзей не могуць знайсці работу. Далёк не ўсе атрымліваюць мізэрную дапамогу на беспрацоўю. Не маючы магчымасці плаціць за жыллё, беспрацоўныя жывуць у пярочах, пакінутых камяніках і ў самаробных халянах. Некаторыя зусім пазбаўлены жыцця. Іх домам з'яўляюцца вуліцы, паселішчы — жорстка лаўка ў парку. Пастаяны спадарожнік беспрацоўных — голод.

На здымку: беспрацоўны ў Міланскім гарадскім парку.